

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 10.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Miðvikudagin 20. mars 1940.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovu. Telf. 142.

14. árg.

FINNLAND Sorgin sýgur seg snørandi um hjørtuni: Finnland hevur boygt knæ fyrri tí velduga rusiska risanum.

Eingir skilamenn ívaðust í, at hitt líttá finnska fólkíð mátti fara at lúta fyrri tí ovursterka og stóra Ruslandi.

Men raskir vóru Finnarnir. Millum 3 og 400.000 Russarar helt ein kríggsskónur Norðmaður, at teir høvdu felt. Eitt óðiligt tal. Men hvat hjálpti hetta ræðuliga mannafalli? Russararnir høvdu fleiri ferðir 400.000 at seta inn í stríðið í staðin fyrri teir fallnu, meðan Finnarnir valla kundu manna 500.000 falt. Kríggsskónir menn siga, at ein kríggsfúsar herur skal fyrri hvønn soldátin hava um 12 heima at halda kríggssútgerðina viðlíka. Finnarnum trutu hermenn. Men teimum trutu enn og meira heimafólk at framleiða tað, ið soldátarnir skuldu nýta úti á vígvøllum. Teir máttu tí lúta, tí ið teir skuldu standa einsamallir — og teir finga at kalla onga kríggshjálp.

Ein sorgarleikur er at enda — ella er friðurin bara fyrribils? Vil tað henda Finnlandi, sum tað hendi Tjekkoslavakinum? Eingi kann svara her uttan Stalin og Molotov. Í teirra hondum liggur Norðurlanda lagna. Til teirra stendur at avgera, um Norðanland skulu freista fræls kor ella trælakor. Sum nú stendur, eru teir sterkastir í leikum.

Unnist Finnarnir frið fyrri Russum í framtíðini, kunnu teir ressast aftur og vinna aftur hjá sær sjálvum tað, teir hava mist. Men skal tað henda, má stórgóða- og stórskógeigaranna harðræðisveldi stókkast. Finnland er um 400.000 km². Men størstiparturin eigist bert av nøkrum fáum ríkmönnum. Hetta er ræðuligt í einum landi, hvar ið tað eru yvir 100.000 m² til hvørt einasta mannsbarn í landinum. Sjálvt um ein partur er vøtn og fjøll, so er hetta kortini

eitt óðiligt óki. Vøtnini hava eisini sít virði sum veiðistað fyrri ferskvatnsfiskaveiðu. Og um vit taka vøtn og fjøll frá, eru vist ríkiligar 100.000 m² til hvørja familju av brúkligari jørð og skóglendi.

Fær eitt stýri valdi til at útskykja jørðina í Finnlandi, vilja tær komandi tíðir koma at verða góðar hjá fjøldini í hesum landi, og aftur vilja gróðast tey blóðandi sár, sum nú allur hin mentaði og menniskjaligi parturin av heiminum so sáran harmar.

Úr okkara samskenslu og heitu ynskjum fyrri Finnlands framtíð stígur ynskið um, at Finnland má koma at ognast Finnlands fólk og ikki sum nú bert nokrum fáum ríkmanna-kroppum. Tí hendir hetta ikki, verður hitt finnska fólkíð ikki at orka at gróða sár síni til fullnar.

Men hevur stríðið ryst fólkíð saman á hesa stóðu, so hevur tað ikki bara givið sár, men tann bata, hin stóra fjøldin í Finnlandi hevur tyst eftir.

Frøðebø Sogns Syge- kasse og Befordringskasse

afholder ordinær Generalforsamling Lørdag den 30. Marts d. A. Kl. 20 i »Fylkings« Lokale med følgende Dagsorden:

1. Valg af afgaaende Bestyrelsesmedlemmer og Suppleanter.
2. Sygekassens Regnskab for 1939 fremlægges.
3. Befordringskassens Regnskab fremlægges.
4. Tandspleje.
5. Eventuelt.

Bestyrelsen.

EYKATINGSETAN - hin vesaliga.

Nú situr hann lotur, drýpandi høvur í vónloysi, sum hevði væntað sær avreksverk av valrøpsflokkin, nú teir mannandi 6-mannafarið við einum lögfrøðingi við ródrið og oðrum við dragið og við landsins størsta avtektsbónda sum útsýnismanni. Tí verri svartloysis flokkur hevur neyvan sitið á Føroya yvir 900 ára gamla tingi.

Uppgerð! rópti hann einaførð tíðliga og síðla, inn til Páll Nolsøe breyt seg út úr flokksins allraheilagsta og slatraði frá, at hetta herrrópið var bara bluff og humbukk, tí valrøpsmenninir meintu einki við teirra uppperð — tað var bara nakað, ið skuldi trýstast inn í heilan á fólk sum eitt troltskt, raskt slagorð.

Teir vildu hava val; tí fólkíð skuldi seta **menn** (teir) á ting. Menn, sum kundu handla, og ikki slíkar, sum høvdu viðgjørt sama mál í fleiri mannaminni.

Og nú komu teir inn. Hvat hendi? Komu teir við kneppinum fullum av nýggjum tonkum, nýggjum uppskotum, nýggjum útvegum og loysningum av fiskimannsins og arbeidarans vandamálum? Nei! nei!

Vit skulu siga tykkum øllum, sum hava valt uppperðs- og valrøpsflokkin í tí treysti, at hansara menn vildu verða fúsir til verka:

Teir komu sjálvir á ting sum politiskir turgeldingar og royndu at drepa og finga dripið livsmál fyrri Føroya fólk, ið aðrir vildu fremja.

Soleiðis skikkaðu teir sær í eykatingsetuni, og soleiðis vilja teir verða við at skikka sær, tí teirra stóða og innstillingongur ímóti í minsta máta at nerva hin besitandi og múgvandi fyrri at bota eitt sindur um korini hjá hinum ognarleysa og fátæka.

Vit kunnu nevna nokur dømi:

1) Mentaskúlamálið.

Leingi hevur verið talað og skrivað um at broyta okkara seminarium, seta eitt gymnasium á stovn saman við einum kostskúla. At fáa ein hægri skúla við fríari undirvísing og ókeypis vistarhaldi fyrri fátækar neringar hevur altíð verið eitt høvuðsmál javnaðarmanna. Og í samband við finansorðninginum hevur javnaðarmannaministerið sum kunnugt sett fram eitt

óføra gott tilboð viðvíkjandi einum seminarium, gymnasium og kostskúla.

Hetta uppskot var til viðgerðar í tingsetuni í fjør. Tá hálaðu sjálvstýrismenn tað út. Ein millumtinganevnd fekk tað til fyrirreikingar til endiliga viðgerð í eykatingsetuni 1940. Sum kunnugt eydnaðist tað millumtinganevndini at verða samd við amtmannin ministeriisins vegna um eitt frálíkt uppskot, særliga fyrri Havnar kommunu. Vit gleddu okkum yvir hesa semju í kanska tí størsta máli, sum tingið hevur haft til viðgerðar. Tað órdi okkum ikki, at so harðir stórmannahálsar vóru komir á ting, at teir uttan at blunka fóru at drepa málið.

Nú liggur mentaskúlamálið í skeljasandi. Stórbóndaflokkurin — valrøps- og gallrøpslíðið — reisti sjógv ímóti tí. Og tað harmiliga var, at sjeymannasjálvstýrið lat seg taka av óløgnum og villa at leggja knívin í bakið á Kallsoy og M. A. Jacobsen og dálka sína politisku æru við at gera felagssøk við stórbóndaflokkin um at drepa hitt eiggila mentaskúlamálið.

»Hví hastar málið so ræðuligt?« spurdi Thorstein Petersen stórbóndaflokksins vegna í drápsroðu síni.

Ikki hastar! tykist altso nú at vera vorðið stórbóndaflokksins nýggja herrróp. Her siggja tit!

Stríðsvognur.

Enskur stríðsvognur á vesturvígvøllum.

Báðir partar hava hópin av stríðsvognum; men teir verða litið og einki brúktir, tí partarnir liggja í so fóstur stóðum, at hættisligt er at gera atsóknir. Annarleiðis var í Finnlandskríggnum. Russarar gjørd� oftast álop síni á Finnendingar við slíkum stríðsvognum á odda. Næstan hvønn dag frættist frá, at Finnendingar høvdu tikið ella oyðilagt russiskar stríðsvognar.